

## **Handleplan ved vold og seksuelle overgreb i Hadsten By Området:**

Opstår der mistanke om vold eller seksuelle overgreb, er det vigtigt, at vi tager mistanken alvorligt. Det er vigtigt, vi er opmærksomme på de signaler eller tegn som et barn udviser, der kan tyde på at barnet har været udsat for vold eller seksuelle overgreb. Et barn, der udviser sådanne signaler er et barn i mistrivsel, der har brug for professionel hjælp.

### **Definition på seksuelle overgreb:**

***"Der er tale om et seksuelt misbrug, når et barn inddrages i seksuelle aktiviteter, som det ikke kan forstå rækkevidden af, udviklingsmæssigt ikke er parat til, og derfor ikke kan give tilladelse til og/eller aktiviteter af denne karakter, der overskrider samfundets sociale og retslige normer"***

Der er således tale om et overgreb når:

- Den voksne udnytter et barns tillid
- Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet
- Det er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstår, og som barnet ikke er modent til at give samtykke eller er i stand til at sige fra overfor
- Det seksuelle overgreb er et udtryk for den voksnes behov og sker på den voksnes betingelser.

### **Definition på vold:**

***"Vold er en handling eller trussel der – uanset formålet – er egnet til eller krænker en andens person integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt. Handlingen overskrider endvidere samfundets love og normer."***

Uanset typen af vold der begås mod et barn, så er der tale om, at barnet udsættes for en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som er ødelæggende for eller hindrer udviklingen af et positivt selvværd hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare. Vold omfatter også, når børn er vidne til vold f.eks. mod en forælder eller søskende.

Det er stor betydning for barnet, at vi som fagpersoner har den faglige ballast i vores pædagogiske praksis til en tidlig opsporing af vold og seksuelle overgreb.

### **Faglig viden:**

Vi skal have kendskab til mulige tegn og reaktioner hos et misbrugt barn. Den faglige viden skal rumme et barneperspektiv, hvor vi forstår barnets signaler og tegn ud fra den samlede kontekst, barnet indgår i både i dagtilbuddet og hjemme.

### Faglig åbenhed:

En vigtig pointe er her, at man ikke entydigt fastholder eller afviser, at et barns mistrivsel skyldes seksuelle overgreb. I stedet må man have flere forskellige aspekter i spil, som en mulig baggrund og forklaring for barnets mistrivsel.

### Faglig dialog:

Vigtigt, at vi som fagpersoner føler os rustet til at indgå i faglig dialog med andre fagpersoner, hvis der opstår mistanke om seksuelle overgreb. Den faglige dialog med kolleger, leder, samarbejds-partnere og med børnene er central i en tidlig opsporing.

### Faglige handlinger:

Vi skal som fagpersoner kende til muligheder og pligter, vi har til at iværksætte de rigtige handlinger, når der er mistanke om overgreb. Det har stor betydning for håndtering af denne type sager, at man handler på den rette måde og på det rette tidspunkt.

### Tegn og signaler – hvad skal du lægge mærke til?

Børns tegn og reaktioner på overgreb er komplekse og flertydige. Flere af de tegn og signaler, vi kan møde hos et barn kan forekomme både ved vold og seksuelle overgreb. Børn kan reagere som om de har været udsat for omsorgssvigt og derfor er i mistrivsel. Børn kan også udvise sociale og følelsesmæssige vanskeligheder. Men fortæller barnet om vold eller overgreb, så skal det tages alvorligt og vi skal som fagpersoner reagere.

I pjecen ”Børn og Seksualitet” har Anna Louise Stevnhøj lavet en liste over, hvad der kan betragtes, som normal og unormal seksuel udvikling og adfærd:

| <b>2-5 årige – alm. seksuel adfærd:</b>  | <b>2-5 årige – det falder udenfor normalområdet:</b>   | <b>Gælder alle – Det er aldrig normalt, hvis et barn:</b>  |
|--|--|--|
| <ul style="list-style-type: none"><li>- at være nysgerrig ift. til familiemedlemmers køn og bryster.</li><li>- at tage tøjet helt eller delvist af.</li><li>- at udforske hinandens kønsdel.</li><li>- at lege ”samleje” med tøj på.</li><li>- at vise numser og kønsorganer frem</li><li>- at prøve at putte ting ind i hinanden. Men børnene skal have at vide, at de ikke må, da det kan give rifter og infektioner.</li><li>- at være interesseret i at udforske forskellene på kønnene.</li><li>- at børnegruppen sammen elsker ”frække ord”</li><li>- at have erektion.</li><li>- at spørge om køn og sex.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>- at have erektion næsten konstant.</li><li>- at lege med afføring i børnehavealderen.</li><li>- at slikke på andre børns kønsorganer eller opfordre andre børn til at gøre det på sig.</li><li>- at tage på pædagogens kønsorganer.</li><li>- at putte ting ind i hinanden selv om det gør ondt, eller selv om voksne har sagt fra.</li><li>- at presse andre til seksuelle lege eller til at tage tøjet af.</li><li>- at vide for meget om sex.</li><li>- at være seksuelt indladende over for voksne.</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>- presser andre til at deltage i seksuelle aktiviteter.</li><li>- udøver seksuelle handlinger, der gør ondt på andre.</li><li>- den seksuelle adfærd virker tvangsmæssig eller aggressiv.</li><li>- reagerer på krise (f.eks. vold i hjemmet) ved at foretage seksuelle handlinger over for andre børn, der ikke deltager frivilligt.</li><li>- virker ligeglad selv om dets seksuelle handlinger skader et andet barn</li></ul> |

## Hvordan forebygger vi som personaler mistanker om krænkelser af børn i vores dagtilbud:

- Vi har ikke mobiltelefon på os, når vi arbejder med børnene. Såfremt der af særlige grunde er behov for det, så aftales det med daglig leder.
- Vi tager ikke billeder af nøgne børn.
- Når børn bader i børnehaven har vi aftaler om, at de har underbukser/badetøj på.
- Vi har døren åben, når vi skifter børn og smører børn ind i solcreme. Er der vindue ind til rummet er det OK med en lukket dør.
- Vi sætter børns seksualitet på dagsordenen i personalegruppen, og afstemmer holdninger til hvordan vi møder børnene, når de nysgerrigt udforsker både sig selv og andre.
- Vi taler med forældrene om det naturlige i, at små børn har en seksuel adfærd og at det ikke nødvendigvis betyder, at de er udsat for krænkelser.

## Hvilke tegn kræver en skærpet opmærksomhed?

### Tegn på fysisk vold:

- Mærker efter slag (med hånd, redskaber, brandmærker, sår på kroppen)
- Skader efter rusk, kast eller spark
- Mærker efter kvælningsforsøg (fingermærker eller snørefurer)
- Brud på arme, ben, kraveben eller andre knoglebrud
- Små børn, symptomer på "shaken baby"

### Hvilke tegn kan vise sig hos små børn ved overgreb:

| Fysiske tegn   | Psykiske tegn   | Sociale og adfærdsmæssige tegn  |
|--|---|---|
| -Rødmen, irritation omkring kønsorganer<br>-Have svært ved at sidde eller gå<br>-Mave og fordøjelses vanskeligheder<br>-Klager over utilpashed<br>-Ufrivillig vandladning eller afføring<br>-Revner i mundvige, sår i munden<br>-Synkebesvær, ubehag i forhold til bestemte fødevarer<br>-Usædvanlig kropslugt<br>-Følger ikke normal vækstkurve | -Humørsvingninger<br>-Tristhed<br>-Angst<br>-uforklarlig gråd, skrig ture<br>-Mareridt, bange for at falde i søvn<br>-Ligegyldighed, robotlignende adfærd<br>-Ensomhedsfølelse<br>-Isolation<br>-Reagerer ikke på opfordring på kontakt<br>-Trækker sig ind i sig selv<br>-Mistillid til voksne<br>-Utryk tilknytning<br>-Bevidst/ubevist manipulerer med sin opfattelse af virkeligheden | -Ændring i adfærd<br>-Seksualiseret adfærd<br>-Overdreven/tvangspræget onani<br>-Usædvanlig interesse i/viden om seksualitet udover aldersniveau<br>-Koncentrations vanskeligheder<br>-Leg med dukker, hvor seksuelle overgreb illustreres<br>-Regredierende adfærd, babysprog<br>-Udad reagerende, aggressiv adfærd sparke, slå og bide<br>-Hyperaktivitet<br>-Følelse af frustration og vrede<br>-Frygt for og modvilje mod |

|  |                                 |   |
|--|---------------------------------|---|
|  | -Ukritisk i kontakten til andre | bestemte personer eller steder<br>-Umotiveret gråd<br>-Koncentrationsvanskeligheder<br>I forhold til leg og samvær med andre<br>-Tavshed<br>-På førelse af selvforskyldt smerte, banke hovedet ind i ting, trække i hår, skære i sin krop eller billeder. |
|--|---------------------------------|---|

### Hvordan handler du ved mistanke om vold og seksuelle overgreb:.

- Underret din leder med det samme
- Drøft evt. dine bekymringer/mistanke/reaktion med en kollega. Du må ikke stå alene med mistanken. Men sørg for at så få som muligt ved, hvad der rører sig.
- Husk tavshedspligten
- Skynd dig langsomt. Undgå panik
- Skriv notat. Dato – tidspunkt – referat af, hvad der er blevet sagt og observeret
- Leder vurderer, om der straks skal sendes en underretning til Børn og Familie, om der er tvivl eller ikke grund til bekymring.

Din mistanke kan være rettet mod en person i barnets familie/bopæl –

En person udenfor barnets bopæl og familie eller der mistænkes ikke nogen bestemt.

En person ansat i Favrskov Kommune mistænkes.

Et andet barn under 15 år mistænkes.

- Overvej hvordan og hvornår forældrene skal inddrages. Lad være med at skabe unødvendig bekymring, men beskriv situationen konkret.
- Der kan undtagelsesvis være tilfælde, hvor forældrene Ikke skal informeres.
- Vær altid 2 ved en sådan samtale, hvoraf den ene skal være lederen.
- Uanset konklusion - skal der laves en plan for "hvad nu"
- Lederen har ansvaret for informationen

I Favrskov Kommune er der udarbejdet pjece om vold og seksuelle overgreb, hvor der skematisk er beskrevet, hvordan vi skal handle, afhængig af hvem mistanken rettes mod og om der er hold i vores mistanke. Pjecen ligger som baggrund for udarbejdelsen af denne handleplan.

### For ledere og medarbejdere er det vigtigt at huske:

- *Udspørg eller afhør aldrig barnet – det er politiets opgave*
- *Orienterer aldrig andre end din leder*
- *Det er normalt vigtigt, at det er lederen der underretter, men hvis din leder ikke underretter, har du en personlig pligt til at underrette*

- *Tal aldrig med pressen – henvis til direktøren på dit fagområde eller Børne – og skoledirektøren.*

### Hvad betyder skærpet underretningspligt?

Offentligt ansatte har skærpet underretningspligt efter Servicelovens §153. Den skærpede underretningspligt betyder, at du skal underrette Børn og Familie, hvis du i dit arbejde får kendskab til eller grund til at antage:

- At et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte
- At et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold
- At et barn eller ung under 18 år har været udsat for vold eller overgreb

### Når du har underrettet:

- Vil du modtage en kvittering inden for 6 arbejdsdage
- Kvitteringen er garanti for at din underretning er nået frem til rette vedkommende
- Du kan ikke forvente en tilbagemelding om, hvilke foranstaltninger, der sættes i værk i sagen.
- Du kan efterfølgende kontakte Børn og Familie for at høre, om din underretning har ført til en undersøgelse af barnets forhold.

### Kontakten til Børn og Familie:

Kontakten foregår på forskellige måder afhængig af sagens karakter:

| Henvendelsens karakter  | Kontakt                  | Hvornår   | Hvem svarer og hvad sker der efterfølgende  |
|---|--------------------------|---|---|
| Underretninger som du har indgivet mundtlig, og som du ifølge beredskabsplanen skal følge op skriftligt | underretning@favrskov.dk | Hele døgnet, men kun fra privat mailadresse, hvis du underretter som privatperson | En administrativ medarbejder modtager underretningen, og som sikrer at den fordeles til relevante socialrådgiver. Herfra sendes også en kvittering til dig. |

|   |   |   |  |
|---|---|---|--|
| Råd og vejledning, herunder når du er i tvivl om hvorvidt der skal indgives underretning om vold og seksuelle overgreb. | <b>Børn og Familie</b><br><b>8964 3427</b><br>eller<br><b>8964 3406</b><br><b>Afd.leder</b><br>(når en ansat mistænkes)<br><b>8964 3402</b> | I telefontiden mandag, tirsdag, torsdag og fredag kl. 9-10      | Socialrådgivere i Børn og Familie Modtagelsen  |
|   | <b>Akuttefon</b><br><b>2671 1564</b>  | Udenfor telefontiden, men indenfor administrationens åbningstid | Administrativ medarbejder besvarer telefon og skaber kontakt til en socialrådgiver   |
| Akutte henvendelser, der ikke kan afvente administrationens åbningstid  | <b>Den sociale døgnvagt</b><br><b>8731 1448</b>   | Aften, nat og weekend   | Østjyllands Politi besvarer opkaldet og kontakter evt. en socialrådgiver i Århus Kommune, der handler akut på Favrskov Kommunes vegne. |

#### Links til yderligere oplysninger:

Favrskov Kommunes pjece: **Vold og seksuelle overgreb**

SISO – Videnscenteret: **Den professionelle tvivl**

Socialstyrelsen: **"Tag signalerne alvorligt" og "Dialog om tidlig indsats"**

Red Barnet: **"Når voksne krænker" – "Når mistanken opstår" - "Når en mistanke er blevet til en sag"**

Udviklingsforum: **"Doktorleg i børnehaven"**

#### SISOS telefonrådgivning for fagfolk, pårørende, børn og unge:

**Tlf. 2077 1120**

Mandag – onsdag kl. 9.30 – 15.00

Torsdag kl. 9.30 – 18.00

Fredag kl. 9.30 – 13.00

#### Tværfaglige teams:

Det er også muligt, som fagperson i Favrskov Kommune at få sparring på anonymiserede sager i det tværfaglige team ved at skrive en mail til: **boernogskole@favrskov.dk**